

Het Genus: Generaal.

Vroeger jaren had ik nog wel eens het genoegen een generaal te zien. Onze hoofdstad had toen nog haar garnizoen en vaak zag ik onzen Stelling-commandant galopperen langs het ruiterspad van de Stadhouderskade. Ik heb daar altijd schik in gehad. Ik meen af te stammen van een ras, dat Geuzen heeft voortgebracht en dat geestelijk verwant was aan Camisards en Rondkoppes. Ook behoor ik tot een volk, dat nog altijd een klimmende leeuw in zijn wapen voert en geen liggende os! Maar al houd ik van generaals, men kan van het goede ook te veel krijgen. Men kan zoveel balken zien op zijner broeders kragen, dat de oogen er van gaan tranen! En dan gevoel ik de neiging om te zeggen: Lieve generaal, kom toch van uw paard en ga naast mij wandelen in het gelid. U begrijpt, dat ik hiermede doel op de lieden, die te hoog te paard zitten. Die hebben we in ons publieke leven nog al tamelijk veel. Dat is te begrijpen: het publieke leven is gevaarlijk! Men slaat zich zelf al spoedig te hoog aan. Men taxeert zijn broeder te laag. Er zijn genoeg onverstandige mensen, die dit in de hand werken. En dan gaat iemand al gauw dominee-en, apostelen en wordt hij een ongenietbaar en voor het koninkrijk Gods onbruikbaar mensch. Wij hebben daar in heel ons publieke leven last van, dus ook in de Evangelisatie. Niet het minst in de Evangelisatie! Want vaak zien wij dit werk niet als een normale tak van christelijken en kerkelijken arbeid, maar als iets heel bijzonders, waarvoor men een apart knobbel moet hebben. Met dien knobbel voorzien, is men dan meteen veilig geïsoleerd. Overleg met zijn medebroeders, onderworpenheid aan de bevoegde instanties, loyale medewerking en samenwerking, och wat! Ik heb den knobbel, weet u! Gelukkig begint er op dit punt kentering te komen. Wij krijgen steeds meer mensen, die geen knobbel hebben, maar een hart, een geloovig hart. Een geloovig hart nu vréest het isolement en zoekt en bidt om gemeenschap. Het ziet de groote beweging van het Koninkrijk Gods en wil niets meer dan in die beweging te zijn opgenomen. In welken rang of kwaliteit, met strepen of met sterren, dat maakt hem bitter weinig uit. Voor hem is het „Uw volk mijn volk, uw God mijn God“ tot een onverbreekbare eenheid geworden. Toch doet zich nog altijd het verschijnsel voor van het genus-generaal. Toch dreigt nog altijd het gevaar, dat men ook in dit werk in den hoogmoed verstrikt raakt. En dit gevaar loopen vaak overigens uitnemende mensen. Zij hebben schoone gaven. Zij vertoonen een beschamenden ijver. Maar helaas: zij hebben geen hakken! Aan orde en regel kunnen noch willen zij zich onderwerpen. Zij willen alléén werken, op eigen houtje. Hoogstens willen zij een zekere elite vormen: een kriegsraad van generaals. Maar het psalmvers: „Ik ben een vriend, ik ben een metgezel, van allen, die Uw Naam ootmoedig vreezen“, dat schijnt niet in hún psalmbundel te staan. Natuurlijk, er zijn allerlei dingen, die het genus-generaal in de foutieve opvatting sterken. Het dienen in gemeenschap is een dagelijksche school van zelfverloochening. Men voelt zich er meestal meer een geplukte kip dan een generaal! Men komt in de samenwerking met allerlei pietluttigheden en onheiligheden in aanraking, die men in zichzelf... over het hoofd ziet! Maar er is nog iets anders, mijn beste broeder! Er is ook nog zoo iets als de zegen des Heeren! Er is ook nog zoo iets als de heerlijkheid des Verbonds. Van dat Verbond, dat geen theorie is uit een catechisatie-boekje. Maar dat is De — maar dan ook de éénige! — gemeenschap aan Jezus Christus en al Zijn schatten en gaven. Dat is de reine gemeenschap tusschen Zijn verlorene mensen, die het leven zoo onbegrijpelijk rijk en heerlijk maakt! O, wie Het Verbond leerde verstaan, wie tot de gemeenschap kwam, wie losgebonden werd door den Geest des Heeren uit het onheilzaam isolement, voor dien is het leven zoo onzegbaar rijk en heerlijk geworden! En het smart hem zoo diep als hij mensen in vrijwillige armoede ziet leven.

Wie niet tot de gemeenschap komt, ook in den arbeid der evangelisatie tot de gemeenschap komt, die is voor het koninkrijk Gods verloren!

Vleesch, vleesch! hoe lang zult gij nog begeeren tegen den Geest!

N. B.

Hebt U zich reeds van een JAARBOEKJE voor de Cerel. Kerken 1936 voorzien? Zie advertentie op laatste pagina.

dan Jozef? Jozef uit het „geslacht“ zef, de zoon van

Mattheüs' woon in 's Heeren

ig koningsgeslacht zou de koning huis. Een erfelijk aël nooit bestaen was juist vuld te worden elchizedeks ewig zijn en

door Jozef.

ia straks trouw als huis, met on in Israël.

volle erfgenamen de koningsbelofde.

orven is vóór rk begon, dan van het davidische ervan. Voor eigs Hij naar gode drager van ijkheden van Z

st Maria te sta Christus zich

ch aan hij Dav den eersten, was

avids koningsla slacht.

i Zoon, door Joz

davids vleesch igsrecht.

tus in Bethleh voor en Maria

nu onzen Heil er dan bij den naar z'n mensc naar z'n konink

C. T.

LEVEN

skel, welke door steuning in and in of meer algeme nu verder dat itenverkeer uitga n gedachtenwissel . Met name én acht; er is beven den operakeld; m in. Reeds hebbe nerkt in het ver evallen; thans n de overtuiging, eze klacht afkom lacht.

agelaten te con en dus zelf daame ken daarom op, an toch bij dega r een niet gerin icht zijn;

er het promotie

akele publieke ha en personen of

t: m.l. heeft ons

partij-schappen,

in de gemeente

it leedwezen zit

tr eens uit de k

ppen: toen inda

arschijnlijk over

denkt dan onder

vraag, of ik even

, die zijnerzijds

zouden willen

ze medewerker

blad krijgen kon

vaststond, dat

m zou, als mijn

t ik daartoe de

ssie — gelijk in

geval van de rede van Dr O. Noordmans voor de studenten der V.U. door mij zelf gezocht is — zou in ons blad mogelijk zijn. Ik weet niet, of „De Heraut“ zulk een discussie zou toestaan; wel weet ik, dat wie zulk een „gesprek“ toelaat, daarmee geen partij-schappen in de hand werkt, doch ze juist helpt verhinderen. Want partij-schappen ontstaan niet door een open en zakelijke, pro en contra gevende bespreking van in discussie zijnde punten, doch door onjuiste probleemstellingen, of door het doodzwijgen van de meening van anderen, of door de heenwending van het zakelijke naar het persoonlijke, of anderszins.

Naar mijn meening, reeds vaak uitgesproken, moesten dan ook de (voormalige) tegenstanders van het Kamper promotierecht evenzeer als de voorstanders zich beven om te komen tot de in dezen nog steeds ontbrekende „eenparigheid van gevoelen“. Als de zaak nog eens breed en zakelijk en vooral puntig (puntsgewijs) besproken wordt, kunnen we verder komen. En wat is daartegen? Ieder begint toch respect te hebben voor zijn eigen argumenten, en verwacht dus, dat de waarheid, mits puntig uiteengeroten verdedigd, wel overtuigen zal! Maar wat niet meer gehandhaafd worden kan, dat moet men om Christus' wil ook openlijk prijsgeven. Juist zij, die voor partij-schappen vreezen, hebben daardoor de dure roeping, opdat niet onze wil, doch die van God heersche, reeds in de vóór-synodale gedachten en overleggingen.

En nu we daaraan toegekomen zijn, spreek ik ontevreden als mijn meening uit, dat de Heraut-redactie partij-schappen had kunnen helpen voorkomen. Intien hij — om nu maar niet meer te noemen — het tweede artikel, dat Prof. Dr S. Greijdanus schreef ten bewijze van de stelling, dat Prof. Dr H. H. Kuyper door de aanvaarding van een doctorshul van een o.p.e.i.g.e.n naam promoveerende faculteit buiten universiteitsverband, het recht om tegen Kampens promotierecht te ageren, verloren heeft, of had ontzenuwd, of als juist argumenteerend in het openbaar had erkend. Was dat machied, dan ware een zaak, welke bespreking toch altijd met gebeden en dankzeggingen is in- en uitgeleid, verder gelacht. Zulk een open discussie zou ons aller voeten hebben kunnen recht zetten op den weg des vredes der genoegzame eenparigheid van gevoelen.

ad b. Omdat het volgende punt een enigszins breed bespreking vraagt, waarvoor ik in dit nummer slechts ten koste van andere bijdragen plaats zou kunnen maken, bewaar ik dit punt liever tot de volgende week.

K. S.

De Algemeene Genade¹⁾. (II.)

In een vorig artikel kwam ik tot de slotsom, dat Prof. Schilder de cultuur verabsoluteert. En daarover verstond ik, dat hij haar een plaats geeft in 't middelpunt van de theologie, zoodat men over haar gaat spreken in termen en met accenten, die wij gewend waren te reserveeren voor de goetieren, die de particuliere genade ons schenkt of belooft. Ik wees op de babylonische spraakverwarring die daardoor in onze kerkelijke Pinkstermaal ontstaat. Dr Schilder maakt de cultuurvragen absoluut en in ruil daarvoor de geloofsvragen cultureel.

Dat de cultuurvragen absoluut worden gemaakt, anders dan bij Kuyper, eischt eerst eenige toelichting. Ik wees er in mijn vorig artikel reeds op, dat de tegenstelling van hemel en hel direct op de cultuur wordt betrokken. Die van tijd en eeuwigheid, waarbij al het bestaande en de geschiedenis in al haar uitingen een karakter van sterke voorloopigheid krijgt, wordt terzijde geschoven. Een verschil in waarde tusschen tijd en eeuwigheid is er voor den Schrijver niet. De hemel is „de som“ van de geschiedenis“ (Hemel, 73). Wel wordt er een catastrofe verwacht, maar deze ligt in de lijn der geschiedenis en zou ook gekomen zijn, als de zonde niet was opgetreden. Ze komt overeen met den overgang van den eersten scheppingsdag naar den tweeden en van dezen naar den derden enz. De cultuurvragen hebben daarom absolute betekenis en alles wat er met de schepping naderhand gebeurt, de zondeval, de verlossing door Christus, blijft, in vergelijking met „de eerste beginselen“ der wereld, bijkomstig. Van het begin uit moet alles geduid worden. Genesis 1-3 is eigenlijk het belangrijkste stuk van den bijbel. Er zijn nog wel mensen, wier leven zich beweegt tusschen de polen van het geduid in den tijd en het zuchten naar de eeuwigheid, maar dat moet uit zijn (Hemel, 84). Het gebeurt ook nog wel dat zusters in de gemeente onder de preek alles laten opgaan in de tegenstelling van schuld en rechtvaardigmaking (Hemel, 313). Maar ook dat is af te keuren. Zij moeten teruggeleid naar het werkverbond (Hemel, 285) en vandaar naar het natuurverbond van Genesis 1 (Hemel, 313). Men ziet het, alle absolute tegenstellingen, waarmee de kerk gewoon is te rekenen, worden naar het begin, naar Genesis 1-3, liever nog Genesis 1-2 teruggeschoven en naar „de eerste beginselen der wereld“ verlegd (Jezus Christus en het Menschenleven, 253). Jezus wordt gerekend dat ook te doen, omdat hij de Farizeërs herinnerde hoe het in den beginne was (Hemel, 286). Wel komt de Zoon

van God van boven, maar God komt daarbij in onze continuïteit. De Zoon gaat met ons mee (Hemel, 63), wij niet met Hem. Het Evangelie is een verlengde van de Schepping. Toen, bij de Schepping, heeft God de eerste beginselen afgekondigd; Jezus leidt daarheen terug en zoo wordt het Evangelie een cultuurprobleem (J. Chr. 249). De eeuwigheidsvraag wordt concreet en actueel (Hemel, 86).

In deze verabsoluteerde cultuur krijgen nu de laatste en uiterste tegenstellingen een plaats. De gemeene gratie spreidt niet meer een verzoenend licht, maar krijgt tegenover zich de gemeene vloek (Hemel, 287). De ééne „gemeene-gratie-cultuur“ wordt naar het rijk der sprookjes verwezen. Er is cultuur in gehoorzaamheid en cultuur in overtreding. Er is gratie en oordeel; geen gemeene gratie. Er is cultuur der uitverkorenen en der verworpenen. Het ééne is koren, het andere kaf. Een „gemeene“ opbrengst levert de cultuur niet. Er is wel een „gemeene roeping“ tot cultuur, maar die wordt slechts in de kerk goed gehoord (J. Chr. 277). Daar wordt het „scheppingsmandaat“ weer opgenomen; de „creatuurlijke godsdienst“. En met behulp van compromissen, waarmee de Bergrede, het program van beginselen, buiten de kerk wordt toegepast, neemt deze cultuur haar loop ook in de wereld (J. Chr. 281/82). Want er staat geen schutting tusschen de kerk en de wereld (J. Chr. 273). Tusschen beiden in staat de gezonde mensch (J. Chr. 280 v.v.); ook wel persoonlijkheid genoemd (J. Chr. 282). Hij past de eerste beginselen, die God bij de Schepping heeft afgekondigd, weer toe en zoo groeit de hemel langzamerhand op aarde.

Daartegenover staat nu de ontwikkeling van de hel. Zij bestaat in de specialisatie, de scheiding tusschen cultuur en religie, van algemeene en bijzondere genade, waarmee Kain begon en waarmee Seth genoegzaam (J. Chr., 257). Gezondheid en stijl wijken uit het leven en de schepping gaat op deze lijn haar onthouding tegemoet. Salans stijl wil niet gelukken. Wel zal de Antichrist een anti-programma pogen af te werken (J. Chr., 268), maar tevergeefs.

Nu kan Dr Schilder deze omzetting van „gemeene gratie“ in „gemeene roeping“ niet consequent volhouden. Ook hij moet de verabsoluteerde tegenstellingen in de cultuur laten temperen. Het „gemeene oordeel“ als correlatief van de gemeene gratie wordt dan tusschen haakjes geplaatst (J. Chr., 265) en de algemeene genade krijgt een functie, die toch veel lijkt op die, welke ze bij Kuyper heeft. Christus houdt zich in, en de Antichrist wordt weerhouden en zoo ontmoeten beide elkaar toch in de cultuur. Maar de verbinding is toevaliger en losser dan bij Kuyper. De cultuur der wedergeborenen gaat op de schepping terug en vormt een wereld, die der onwedergeborenen is slechts een „rest“ en spoedt zich naar het oordeel. De lijnen snijden elkaar en loopen geen oogenblik evenwijdig. En slechts één van beide lijnen mag eigenlijk cultuur heeten en heeft iets met genade te doen.

En nog in een ander opzicht wordt de tegenstelling verzacht. Beide lijnen zullen niet doorgetrokken kunnen worden. Er komt een catastrofe, zowel voor de eene als de andere. Iets van het verschil tusschen tijd en eeuwigheid neemt ook Dr Schilder aan. In de woorden „hemel“ en „hel“ ligt toch iets meer opgesloten dan een „nog niet“. Er staat iets ontzagelijks te wachten. Maar voor de kerk, die gezond is en waarlijk cultureel, is dat niet abnormaal. Het ligt reeds in de schepping opgesloten; het is een natuurlijk, creatuurlijk, cultureel gebeuren, dat ook zou hebben plaats gehad als de zonde niet gekomen was.

Men ziet dat de antithese, die Kuyper vooral voor het terrein der wetenschap heeft uitgewerkt, in zijn Encyclopaedie, hier op het gebied der algemeene cultuur wordt doorgetrokken. Kuyper wilde in de leer van de Algemeene Genade den nadruk leggen op wat de geloovigen met alle schepselen gemeen hebben. Zij stond wel achter de particuliere genade, maar ook in tegenstelling daarmee. Wegens den zondeval moest de genade particulier worden. De leer van de algemeene genade kwam ook op uit de belijdenis van het doodelijk karakter der zonde. Maar het motief was juist tegengesteld. Bij de eerste ging het om de antithese; bij de laatste om den band die desniettegenstaande alle schepselen samenhielt. Het was er Kuyper om te doen om degenen die zóó in de tegenstellingen van de bijzondere genade vastzaten, dat ze niet durfden te leven, den moed daartoe te geven. Ook van de cultuur zou „een blijvende winste“ voor de eeuwigheid overblijven.

Daarbij gaat Kuyper ook wel op de schepping terug. Hij legt nadruk op de betekenis van Genesis 1-5. Maar hij doet dat niet in zoo absoluten zin. De algemeene genade, waarmee wij te maken hebben, dateert veeleer van Noachs dagen. Wat wij cultuur noemen, volkeren, talen, overheid, is toen ontstaan. Naast de particuliere genade, waarvan de lijn bij Abraham duidelijk wordt, is de gemeene gratie in de historie opgetreden. Zij houdt iets betrekkelijks en blijft buiten de absolute (Zie vervolg op bladz. 124.)

¹⁾ Dr O. Noordmans berichtte ons, dat hij voorloopig het bij dit tweede artikel wilde laten. We danken hem, dat hij ons uitnodiging aanvaard heeft, en hopen volgende week ons antwoord te beginnen.

K. S.